

שני שירים ומנגינה אחת

הרב שמואל ריינר | ראש ישיבת מעלה גלבוע

אחד הפיוטים המרגשים ביותר בתפילת הימים נוראים הוא "ויאתיו-ויבואו-כל לעובדך". אצלנו בישיבה, במעלה גלבוע, רוקדים את הפיוט בהתלהבות עצומה. נראה שלרגע כל השאלות הגדולות נפתרו וכל הספקות הותרו. כל אחד בדרכו וכולם יחד נותנים כתר מלוכה לקדוש ברוך הוא. זה תמציתו של היום. כששרים את הפיוט בישיבה יש לי הרגשה של מסע. בתחילתה של הברכה ביקשנו "ובכן תן פחדך ה' אלוקיני על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת ויראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים". בתפילה זו אנו מבקשים שהקדוש ברוך הוא יממש את מלכותו על כל באי עולם ומלואו. שמלכות ה' תעבור מהפרטיקולרי-הלאומי לאונברסלי-הכללי. ב"ויאתיו" אנחנו נמצאים בשלב שאחרי, כעת כל באי עולם הם הבאים לתת כתר מלוכה. הפיוט מתאר איך גם לאיים הרחוקים, במקומות הנידחים ביותר בהם האלילות הפרימיטיבית שלטת - גם לשם מגיעה ההכרה במלכות האין סוף. לא רק למחוזות רחוקים, גם היקום, הטבע, זה שלעיתים קורא תיגר על האמונה הפשוטה בבורא עולם, גם הוא שותף פעיל בהכתרת המלך - בורא עולם. הרים, איים, עמים, אפסי ארץ - כולם באים יחד לתת לבוראם כתר מלוכה. שהרי "זה היום תחילת מעשיך זיכרון ליום ראשון".

הרגע של "ויאתיו" שזור ביחד את היראה ואת השמחה. רגע שיש בו חיל, רעדה, פחד ויראה, יחד עם צהלה ושמחה. לא זה בעקבות זה, לא זה לצד זה, אלא יחד ממש. מה שאין הפה יכול להגיד ואין האוזן יכולה לשמוע, הלב יכול להרגיש ברגע מיוחד. הרבה עושה הניגון!

נראה שאין תפילה מתאימה יותר, שיר יפה יותר, לסיים בו את קדושת היום ולפתוח בו את מלכויות! "ויאתיו", הן מצד סגנונו והן מצד תוכנו, מבקש מנגינה אחרת, קצבית. הוא שיר לכת, כראוי להכתרה, ומלכותא דרקיעא ענין מלכותא דארעא. הרב עמיטל זצ"ל היה שר אותו בניגון אחר. בניגון שבו במקומות רבים שרים את שירו של רבי אברהם אבן עזרא "צמאה נפשי", שיר של כיסופים וניגון של געגועים. בראש השנה אנחנו מצפים לראות איך "כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון". בראש השנה אנחנו כמהים ליום בו כל באי עולם יכירו שהיום הזה שייך להם, שגם להם יש חלק בהמלכה של הקב"ה על עולמו.

הפיוט השני, "צמאה נפשי", מבטא את הרצון והכיסופים לדבקות בקדוש ברוך הוא. אבן עזרא מביע את כיסופי איש הסוד שחוזה את קירבת ה' דרך ליבו ובשרו שמרגשים לאל חי. הפיוט הזה מביע דבר נוסף ושונה - את הייחודיות של עם ישראל, את היותם "ניני תם", אלו ש"חוקים נתן להורותם". האבן עזרא משלב את הכיסופים לאל חי ואת תחושת "עם לבדד ישכון", את הייחודיות וקשייה, עם העוינות והמתח שבין ישראל לנצרות הטוענת שהבן שלה הוא החי לעולם. אך על זאת משיב הפייטן: "ראה לגברת אמת / שפחה נואמת / לא כי בנך המת ובני החי".

הפיוט הזה מדגיש את הייחוד ואת הבדידות היהודית. יהדות שאיננה יכולה להשתלב "בכל באי עולם". כמה יפה, ערב ומיוחד הדבר, כשמניגון אחד בוקעים שני השירים הכל כך שונים וכל כך עוצמתיים. ניגון אחד לשני השירים מביע ניגון של מורכבות. לחיות את המציאות שפעמים רבות טופחת על פנינו, ומוזכירה לנו את ייחודינו ובדידותנו בעולם עוין. מצד שני לדעת שחווית הבדידות הזאת איננה משחררת אותנו מהחזון והחלום, שפתרוננו: "ויאתיו כל לעובדך ... ויתנו לך כתר מלוכה".

למידע, תגובות ותמיכה ניתן לפנות לישיבת מעלה גלבוע - הקיבוץ הדתי

טל: 04-6480712 פקס: 04-6480486 yeshiva@maalegilboa.org

www.maalegilboa.org